

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2MCdo/1/2018
Identifikačné číslo spisu: 1109239690
Dátum vydania rozhodnutia: 19.10.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1109239690.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu JUDr. Vladimíra Pavlova, bývajúceho v Y., správcu konkurznej podstaty úpadcu UNICOM JIV, s.r.o., so sídlom v Košiciach - Šaca, Učňovská č. 6/574, zastúpeného JUDr. Jánom Čarnogurským, advokátom v Bratislave, Grösslingova č. 6-8 a LÖWY & LÖWY s.r.o., advokátskou kanceláriou so sídlom v Bratislave, Slowackého č. 56, proti žalovanej Slovenskej republike - Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Dobrovičova č. 12, zastúpenej spoločnosťou AKMG, s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Dolná č. 6A, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 16 C 287/2009, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 14. augusta 2013 sp. zn. 2 Co 287/2013 v spojení s medzitýmnym rozsudkom Okresného súdu Bratislava I zo 7. marca 2013 č. k. 16 C 287/2009-831, po náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky z 13. júna 2018 sp. zn. III. ÚS 4/2018-70, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a .

Žalobca má nárok na náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) medzitýmnym rozsudkom zo 7. marca 2013 č. k. 16 C 287/2009-831 vyslovil, že je daná zodpovednosť žalovanej za škodu spôsobenú žalobcovi nesprávnym úradným postupom orgánov štátu, s tým, že o výške nároku na náhradu škody a o trovách konania bude rozhodnuté v konečnom rozsudku. V odôvodnení uviedol, že v konaní bolo preukázané, že v rámci postupu o schvaľovaní prevádzkarne Mäsokombinát I. neboli dodržané zákonom požadované postupy a bolo vydané právoplatné rozhodnutie č. 581/2008 z 31. marca 2008, ktorým sa prevádzkareň I. 231 schválila a to i napriek tomu, že podmienky pre jej schválenie splnené neboli a teda zo strany pracovníkov RVPS Nitra došlo k nesprávnemu úradnému postupu pri vydávaní rozhodnutia o udelení certifikátu a pridelení euročísla. Podľa názoru súdu prvej inštancie, skutočnosť, že pri schválení prevádzkarne v roku 2008 došlo k nesprávnemu úradnému postupu, vyplývala tiež z kontrolného záznamu z 27. októbra 2007, v ktorom sú uvedené rovnaké nedostatky ako v internej správe z vykonaného auditu, z úradného záznamu z marca 2009, kde sa konštatuje krížová kontaminácia zapríčinená stavebno-technickým usporiadaním priestorov, z úradného záznamu z 5. apríla 2011, 12.

septembra 2011 a následného nariadenia o zastavení výrobných činností, ktoré sa vykonávajú v nevyhovujúcich priestoroch, pričom z predložených listinných dokladov vyplýva, že k zmene stavebno-technického stavu či iným zmenám v Mäsokombináte I. od schválenia prevádzky v marci 2008 nedošlo. Z konania RVPS Nitra vyplýva, že pri schválení prevádzky došlo k nesprávnemu úradnému postupu, nakoľko v marci 2008 bola prevádzka Mäsokombinátu I. schválená bez podmienok a bez časového obmedzenia v súvislosti so žiadosťou V. U., tak isto bola schválená aj pri zmene vlastníka prevádzky v máji 2008 a to na žiadosť žalobcu, keď opätovne bola schválená prevádzka bez podmienok a bez časového obmedzenia na všetky činnosti a následne bez toho, aby došlo k stavebno-technickým úpravám, či iným zmenám v predmetnom mäsokombináte. Po tom, ako žalobca prenajal mäsokombinát spoločnosti J. s.r.o., pracovníci RVPS Nitra skonštatovali pri kontrole 7. septembra 2011, že v prevádzke nie je možná výroba z dôvodu ohrozenia potravinovej bezpečnosti a napokon zastavili prevádzkovú činnosť aj pre žalobcu, čím potvrdili bez ďalšieho, že prevádzka nevyhovovala ani v marci 2008 ani v máji 2008, nakoľko k žiadnej zmene stavebno-technickej u žalobcu nedošlo a nezmenil sa predmet činnosti a ani objem výrobkov potravín živočíšneho pôvodu oproti schválenému objemu a výrobkov a činnosti v marci 2008. Túto skutočnosť žalovaná nijak nevysvetlila ani nepreukázala, že by v priebehu obdobia od roku 2008 do roku 2011 došlo k legislatívnym zmenám, či i zmenám priamo v predmetnej prevádzke. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s tvrdením žalovanej, že zistenú krížovú kontamináciu je možné riešiť prostredníctvom časového harmonogramu a to z dôvodu, že žalovaná toto tvrdenie nijakým spôsobom nepreukázala, poukazovala len na tvrdenia svedkov - pracovníkov RVPS Nitra, ktorí sa však bližšie k časovému harmonogramu nijakým spôsobom nevedeli vyjadriť ani nepreukázali, že by takýto časový harmonogram bol ešte počas prevádzky Mäsokombinátu I. D. U. schválený, a či z ich strany bolo jeho dodržiavanie kontrolované, a už vôbec sa nijako nevyjadrili k obsahu - postupnosti nimi tvrdeného časového harmonogramu. Napokon zákon o veterinárnej starostlivosti možnosť odstránenia krížovej kontaminácie časovým harmonogramom ani nepripúšťa. Žalovaná v priebehu konania namietala nedostatok aktívnej legitímácie žalobcu s odôvodnením, že o schválenie Mäsokombinátu I. požiadal D. U., a teda že žalobca nebol účastníkom konania po schválení predmetnej prevádzkarne. So žalovanou vznesenou námietkou nedostatku aktívnej legitímácie žalobcu sa súd prvej inštancie nestotožnil, a to z dôvodu, že podľa § 9 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. právo na náhradu škody má ten, komu bola vytýkaným postupom škoda spôsobená ako i z dôvodu, že prevodom vlastníckeho práva k predmetnému Mäsokombinátu I. žalobca vstúpil do práv a povinností pôvodného vlastníka D. U.. So zreteľom na uvedené závery súd prvej inštancie zhrnul, že postup pracovníkov RVPS Nitra bol pri schvaľovaní prevádzkarne v roku 2008 nesprávny, nakoľko táto skutočnosť okrem iného jednoznačne vyplýva z predloženého listinného dokladu - interný záznam spísaný v audite - špecifický audit DG SANCO 2008-7815 a preto uzavrel, že v tomto ohľade je daná zodpovednosť žalovanej za nesprávny úradný postup, ktorého sa dopustil orgán verejnej moci, pre ktorý je žalovaná ústredným orgánom štátnej správy.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovanej rozsudkom zo 14. augusta 2013 sp. zn. 2 Co 287/2013 medzitýmny rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. V celom rozsahu sa s dôvodmi týkajúcimi sa odvolaním napadnutého medzitýmneho rozsudku po skutkovej a právnej stránke stotožnil. K odvolacím námietkam o nesprávnych skutkových záveroch prvoinštančného súdu uviedol, že súd prvej inštancie v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie rozsiahlym dokazovaním riadne zistil skutkový stav veci, aplikoval naň správny predpis a svoje rozhodnutie aj podrobne a presvedčivo odôvodnil. K nedostatku vecne aktívnej legitímácie žalobcu namietanej žalovanou uviedol, že žalobca vstúpil do práv a povinností pôvodného vlastníka, ktorému aj bolo udelené rozhodnutie na prevádzkovanie mäsokombinátu z dôvodu, že prevádzkareň splnila všetky požiadavky, a preto je v prejednávanej veci nositeľom vecnej aktívnej legitímácie a skutočnosť, že účastníkom konania nebol právny nástupca pôvodného prevádzkovateľa mäsokombinátu, ktorému aj bolo vydané rozhodnutie, z ktorého si žalobca v tomto konaní uplatnil svoj nárok, je právne irelevantná. Považoval za potrebné poukázať na skutočnosť, že RVPS Nitra schválila prevádzku potravinárskeho podniku tri dni po podaní žiadosti žiadateľovi D. U. I. rozhodnutím z 31. marca 2008 č. 581/2008 na všetky činnosti bezpodmienečne a bez časového obmedzenia, pričom pôvodný žiadateľ o mesiac predal prevádzku novému majiteľovi, žalobcovi, ktorému rozhodnutie o schválení prevádzky vydala žalovaná 2. mája 2008. Z uvedeného teda vyplýva, že RVPS Nitra v priebehu jedného mesiaca schválila prevádzkareň najprv prevádzkovateľovi D. U. O. a následne aj žalobcovi z dôvodu splnenia všetkých zákonom požadovaných podmienok. Od udelenia rozhodnutia na

prevádzkovanie mäsokombinátu vykonala v období od 13. mája 2008 do 13. októbra 2008 12 kontrol, pri ktorých žiadne nedostatky nezistila. Až kontrolou vykonanou 23. októbra 2008 bola zistená kondenzácia vo viacerých priestoroch, čo svedčí o nie dobrej konštrukcii a riešení priestorov, pričom k samotnému schvaľovaciemu postupu je v internom zázname uvedené, že „keď príslušný orgán hodnotil závod, pri schvaľovaní mali byť identifikované všetky nedostatky a nedodržovanie predpisov malo byť zaznamenané. Pred schválením mal mať potravinársky podnik akčný plán na ich úplné odstránenie, aby sa neschválil závod s hygienickými chybami. Z interného záznamu ďalej vyplýva, že predpísaný schvaľovací postup bol síce formálne dodržaný, ale neriešil krížovú kontamináciu, neboli vzaté do úvahy všetky nedostatky prevádzkarne, ktoré mal nový prevádzkovateľ potravinárskeho podniku (PPP) odstrániť a až potom dostať úplné schválenie. Zo záveru vyplýva, že neboli vymenované všetky nedostatky, nakoľko nešlo o inšpekciu ale o audit systému. Bolo odporučené dôkladne skontrolovať a prehodnotiť prevádzkareň, identifikovať všetky nedostatky a oddelene zvážiť, čo je problém usporiadania, riešenia konštrukcie a veľkosti priestorov (stavebno-technický) a čo je prevádzkový problém, vyhotoviť akčný plán na zlepšenie a prijať opatrenia krátkodobé a dlhodobé. Z uvedených dôvodov sa preto odvolací súd nestotožnil s tvrdením žalovanej v podanom odvolaní, že súd prvej inštalácie v napadnutom rozsudku neodôvodnil, v čom spočíva nesprávny úradný postup žalovanej v schvaľovacom konaní Mäsokombinátu I., nakoľko súd prvej inštalácie nesprávny právny postup žalovanej nielen presvedčivo odôvodnil, ale najmä v odôvodnení napadnutého rozsudku špecifikoval všetky dôkazy, z ktorých nesprávny úradný postup žalovanej jednoznačne vyplýva. K odvolacej námietke žalovanej týkajúcej sa existencie príčinnej súvislosti ako predpokladu vzniku zodpovednosti za škodu a skutkovou otázkou uviedol, že predmetom odvolacieho konania je posúdenie vecnej správnosti medzitémneho rozsudku, ktorým bolo rozhodnuté o základe nároku, t. j. že žalovaná za škodu spôsobenú žalobcovi zodpovedá svojim nesprávnym úradným postupom, otázku príčinnej súvislosti medzi jednotlivými čiastkovými nárokmi na náhradu škody uplatnenej žalobcom bude právne posudzovať a o nich rozhodovať súd prvej inštalácie až v konečnom rozsudku. Pri riešení otázky príčinnej súvislosti je právnym posúdením veci vymedzenie, medzi ako ujmou (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je požadovaná náhrada.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 31. júla 2014 sp. zn. 2 Cdo 153/2014 dovolanie žalovanej proti rozsudku odvolacieho súdu odmietol ako neprípustné (§ 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.) bez toho, aby sa mohol zaoberať správnosťou rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu v spojení s medzitémnym rozsudkom súdu prvej inštalácie následne podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky, ktoré riadne v zákonnej lehote doplnil. Žiadal napadnuté rozsudky zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie. Namietal, že súd tým, že nevykonal dôkazy na verifikáciu právne významných skutočností a aplikované právne normy nesprávne vyložil, zaťažil konanie inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.) a jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že súd napriek tomu, že rozhodol o základe uplatňovaného nároku, jednoznačne neustálil titul, na základe ktorého považoval návrh za dôvodný, hoci práve jednoznačné ustálenie titulu (nezákonné rozhodnutie, nesprávny úradný postup) je pre posúdenie dôvodnosti návrhu rozhodujúce. Zaujal právny názor, že je vylúčené, aby nesprávny úradný postup spočíval vo vydaní (nezákonného) rozhodnutia. Ďalej generálny prokurátor súdu vyčítal, že sa vôbec nezaoberal existenciou príčinnej súvislosti medzi jednotlivými čiastkovými nárokmi a žalobcom tvrdeným nesprávnym úradným postupom, riadiac sa pritom nesprávnym právnym názorom, že otázku príčinnej súvislosti bude právne posudzovať až v konečnom rozsudku. Napokon súdom nižších inštalácií vyčítal, že v ich rozhodnutiach absentuje záver o existencii škody, najmä z pohľadu jednotlivých uplatňovaných nárokov.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 30. júna 2015 sp. zn. 2 MCdo 11/2014 zrušil rozsudok odvolacieho súdu v spojení s medzitémnym rozsudkom súdu prvej inštalácie a vec vrátil súdu prvej inštalácie na ďalšie konanie.

6. Na základe sťažnosti žalobcu Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálezom z 18. októbra 2016 sp. zn. III. ÚS 408/2016-97 vyslovil, že základné právo JUDr. D., správcu konkurznej

podstaty UNICOM JIV, s.r.o. „v konkurze“, na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, základné právo na rovnosť pred súdom a právo byť spravodlivo a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom zaručené čl. 14 ods. 1 Prílohy č. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, základné právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo na rovnosť pred zákonom zaručené čl. 20 Charty základných práv Európskej únie a základné právo na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces zaručené čl. 47 ods. 1 a 2 Charty základných práv Európskej únie uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 MCdo 11/2014 z 30. júna 2015 bolo porušené. Ústavný súd Slovenskej republiky uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zrušil a vec vrátil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie. Rozhodol tiež o povinnosti najvyššieho súdu nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia. Vo zvyšnej časti sťažnosti JUDr. D. nevyhovel. V odôvodnení uviedol, že Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) porušil jednu z požiadaviek spravodlivého procesu, a to kontradiktórnosť konania a s ňou súvisiacou zásadu „rovnosti zbraní“ tým, že nedoručil sťažovateľovi (žalobcovi) podnet žalovanej na podanie mimoriadneho dovolania adresovaný generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) a vyjadrenie žalovanej k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora a neumožnil mu tak vyjadriť sa k nim, a zaujať tak svoje stanovisko k argumentácii žalovanej v nich obsiahnutej. Poznamenal, že sťažovateľ nemal možnosť ani iným spôsobom sa k tvrdeniam žalovanej v nich obsiahnutých vyjadriť, keďže najvyšší súd vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania. Ústavný súd v tejto súvislosti poukázal aj na rozhodnutie ESLP z 13. januára 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 17127/12), ktorého závery aplikoval aj na prípad sťažovateľa. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu i jeho práva na spravodlivé súdne konanie, bolo namieste využitie právomoci podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, preto napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorému bola vec opätovne predložená na rozhodnutie o mimoriadnom dovolaní, uznesením z 31. januára 2017 sp. zn. 2 MCdo 1/2017 zrušil rozsudok odvolacieho súdu v spojení s medzitýmym rozsudkom súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

8. Na základe sťažnosti žalobcu ústavný súd v náleze z 13. júna 2018 sp. zn. III. ÚS 4/2018-70 vyslovil, že základné právo JUDr. D., správcu konkurznej podstaty UNICOM JIV, s.r.o. „v konkurze“, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, jeho základné právo na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, jeho právo na rovnosť osôb pred súdom zaručené čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, jeho právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 47 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. januára 2017 v konaní sp. zn. 2 MCdo 1/2017 boli porušené. Ústavný súd uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodol tiež o povinnosti najvyššieho súdu nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel.

V odôvodnení nálezu ústavný súd uviedol, že sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 47 ods. 2 charty, porušenie základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 37 ods. 3 listiny a práva na rovnosť pred súdom podľa čl. 14 ods. 1 paktu a porušenie rovnosti pred zákonom podľa čl. 20 charty. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu konštatoval, že najvyšší súd pri prerokovaní podaného mimoriadneho dovolania pochybil, keď nedostatočne skúmal, či zákonom ustanovené podmienky na jeho podanie boli splnené. Poznamenal, že problematika prípustnosti mimoriadneho dovolania bola predmetom pozornosti ústavného súdu už mnohokrát, pričom výstupy rozhodovacej činnosti v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy možno zosumarizovať predovšetkým d o požiadavky artikulovanej v zjednocovacom uznesení pléna ústavného súdu č. k. PLZ. ÚS 3/2015-22 z 18. marca 2015, ktorá podmieňuje prípustnosť mimoriadneho dovolania vyčerpaním všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k

dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Uviedol, že nielen zjednocovacie stanovisko pléna ústavného súdu ale aj judikatúra ESLP (napr. rozhodnutia vo veciach DRAFT-OVA, a.s., proti Slovenskej republike, PSMA, s.r.o., proti Slovenskej republike a COMPCAR, s.r.o., proti Slovenskej republike) bez akýchkoľvek pochybností formulujú dve zásadné požiadavky, ktorých splnenie determinuje prípustnosť mimoriadneho dovolania, ktoré v rovine in abstracto nebolo v právnom systéme Slovenskej republiky v čase podania mimoriadneho dovolania v sťažovateľovej veci spochybnené. Prvou podmienkou je využitie dovolania ako opravného prostriedku, ktorý je v priamej procesnej dispozícii účastníka konania (ďalej len „riadne dovolanie“) a druhou podmienkou je požiadavka, aby podané mimoriadne dovolanie nepredstavovalo po stránke obsahovej skryté odvolanie. Prvou podmienkou sa ústavný súd nijako podrobnejšie zaoberať nemusel, pretože tá je v súdnej veci bez akýchkoľvek pochybností splnená (dovolanie žalovaná podala a najvyšší súd ho odmietol uznesením sp. zn. 2 Cdo 153/2014 z 31. júla 2014). Ústavný súd v tejto súvislosti ale dodal, že práve preto, aby bola prvá podmienka prípustnosti mimoriadneho dovolania splnená, generálny prokurátor čakal na rozhodnutie o riadnom dovolaní žalovanej (31. júla 2014) a až po tomto rozhodnutí najvyššieho súdu mimoriadne dovolanie podal (8. septembra 2014), hoci do uplynutia jednoročnej lehoty podľa § 243g O.s.p. zostávalo už len niekoľko dní. Kvôli tomu generálny prokurátor využil aj § 243h ods. 3 O.s.p., teda možnosť podať tzv. bianco mimoriadne dovolanie a do 60 dní ho odôvodniť, čo sťažovateľ v sťažnosti i v stanovisku k vyjadreniu najvyššieho súdu rekapitulované časové súvislosti kritizuje. Ústavný súd však konštatoval, že práve kvôli evidentnému motivačnému pozadiu (splnenie podmienky vyčerpania všetkých opravných prostriedkov) ich nebolo možné vyhodnotiť v prospech sťažnostnej argumentácie. Pokiaľ ide o druhú identifikovanú podmienku, ústavný súd uviedol, že vo veci sťažovateľa najvyšší súd vyhovel mimoriadnemu dovolaniu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, ktoré malo spočívať v tom, že súd prvej inštancie a odvolací súd jednoznačne neustálili, či v posudzovanej veci došlo k nezákonnému rozhodnutiu alebo k nesprávnemu úradnému postupu, ako aj v tom, že nevyriešili splnenie ďalších predpokladov tejto zodpovednosti. Ústavný súd poznamenal, že nie každé nesprávne právne posúdenie veci spôsobilé odôvodniť odvolanie predstavuje relevantný dôvod mimoriadneho dovolania. Formulované odlišenie odôvodňuje právoplatnosť rozhodnutia ako podstatný diferenčný znak rozhodnutia, proti ktorému sa podáva odvolanie, a rozhodnutia napádaného mimoriadnym dovolaním. Tento znak je priamo prepojený na kvalitu právnej istoty ako imanentnej súčasť práva na spravodlivé súdne konanie, a tým i základného práva na súdnu ochranu. Nedostatočné vyriešenie otázky vzniku škody a danosti príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním a vzniknutou škodou nepochybne podľa názoru ústavného súdu môže predstavovať vadu nesprávneho právneho posúdenia veci konajúcim súdom. Ústavný súd však nie je povinný odpovedať na otázku, či rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu v sťažovateľovej veci sú naozaj dôsledkom nesprávneho právneho posúdenia veci, a či skutočne vykazujú vady, ktoré im najvyšší súd v uznesení o mimoriadnom dovolaní vytkol. Pre rozhodnutie o zásadnej námietke sťažovateľa musel ústavný súd ustáliť, či najvyšší súd pojal ústavne konformný záver o prípustnosti mimoriadneho dovolania, teda, či nedostatočné vyriešenie otázky vzniku škody a danosti príčinnej súvislosti predstavuje nesprávne právne posúdenie veci odôvodňujúce prelomenie právnej istoty nastolenej právoplatnosťou sporného medzitémneho rozsudku. Ústavný súd poukázal na to, že podstata kritiky najvyššieho súdu sa zamerala na procesné konzekvencie plynúce z právoplatnosti medzitémneho rozsudku. Medzitémny rozsudkom sa konanie ako celok nekončí, po jeho právoplatnosti konanie pokračuje ďalej už len vo vzťahu k výške škody. Právoplatnosť medzitémneho rozsudku znamená definitívnu odpoveď na otázku, či tu bolo protiprávne konanie, či vznikla žalobcovi škoda a či je daná príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním a vzniknutou škodou. Popísanú procesnú podstatu medzitémneho rozsudku ústavný súd nemohol vyhodnotiť ako podporujúcu sťažovateľovu argumentáciu o neprípustnosti mimoriadneho dovolania. Poznamenal, že na jednej strane sa síce aj medzitémny rozsudok stáva právoplatným a zakladá právnu istotu vo vzťahu k predmetu základného konania, avšak iba sčasti. Plne vyhovujúci medzitémny rozsudok ešte neprináša žalobcovi právnu istotu o celom predmete sporu. Pojmovo predsa vyžaduje ďalšie rozhodovanie o výške právoplatne prisúdeného nároku. Kvalitu právnej istoty tu preto nemožno porovnávať s prípadom, ak by napríklad konajúci súd žalobu hneď v celom rozsahu zamietol, prípadne ak by rozsah dokazovania odôvodňoval jedno rozhodnutie nielen o základe, ale hneď aj o výške nároku. V oboch prípadoch by sa už žiadne ďalšie konanie nevyžadovalo a právna istota by bola nastolená vo vzťahu k celému predmetu konania. Preto by aj prípadné mimoriadne dovolanie predstavovalo citeľnejší zásah do právnej istoty

sporovej strany, než je tomu v sťažovateľovej veci, kde došlo k podaniu mimoriadneho dovolania proti právoplatnému medzitimnému rozsudku, ktorým (celkom prirodzene) nebolo rozhodnuté o celom predmete konania. Ústavný súd však uviedol, že v prospech sťažovateľovej argumentácie svedčí skutočnosť, že jedným z ťažiskových dôvodov mimoriadneho dovolania bola absencia riešenia otázky vzniku škody a danosti príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním štátu (jeho orgánu) a eventuálne vzniknutou škodou. Generálny prokurátor v podstate vytkol obom rozhodnutiam súdov v základnom konaní nedostatočné odôvodnenie. K rovnakému záveru potom dospel i najvyšší súd v napadnutom uznesení. Pozornosti ústavného súdu však neušlo, že najvyšší súd sa kvalitou odôvodnenia potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu zaoberal už v uznesení o riadnom dovolaní žalovanej (uznesenie sp. zn. 2 Cdo 153/2014 z 31. júla 2014). Rozhodol o ňom síce odmietavo, teda prima facie procesne, meritórne sa však nemohol vyhnúť skúmaniu kvality odôvodnenia, ktorá bola v riadnom dovolaní žalovanou namietaná. V napadnutom uznesení o mimoriadnom dovolaní najvyšší súd podrobil rozsudky z nachádzacieho konania kritike, ktorá zrozumiteľne dokladuje, že sa okresný súd a krajský súd problematikou dvoch z troch základných predpokladov úspechu v konaní o náhradu škody vôbec nezaoberali, a že tým ich rozsudky de facto neobsahovali zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, pričom v skoršom rozhodnutí o riadnom dovolaní žalovanej (ktoré bolo v čase rozhodovania o mimoriadnom dovolaní právoplatné) najvyšší súd uviedol, že námietka žalovanej o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu je nedôvodná. Ústavný súd tak konštatoval, že týmto spôsobom sa mimoriadne dovolanie skutočne dostalo do pozície skrytého odvolania, a to nielen formálno-právne proti medzitimnému a druhoінстанčnému rozsudku, ale materiálne, v rovine odôvodnenia, v podstate aj proti uzneseniu o riadnom dovolaní, v ktorom dovolací súd k problému kvality odôvodnení rozsudkov vo veci samej zaujal opačný meritórný postoj. Pripustenie mimoriadneho dovolania najvyšším súdom sa za takých okolností dostalo nielen do polohy konfliktu s jeho vlastným skorším rozhodnutím v tej istej veci, ale aj do rozporu s právnou istotou sťažovateľa, ktorý sa po dvoch právoplatných meritórných rozhodnutiach a po jednom dovolacom (z hľadiska kvality odôvodnenia tiež meritórnom) rozhodnutí legitímne spoliehal na definitívnosť vyriešenia problému dôvodov meritórneho rozhodnutia o základe ním uplatneného nároku na náhradu škody. Poukázal na to, že ak okresný súd i krajský súd naozaj nedostatočne odôvodnili svoje medzitimne rozhodnutia, no súčasne v ich dôvodoch prejudikovali, že vo fáze rozhodovania o výške nároku budú riešiť aj otázky, ktoré by sa správne mali súdiť v rámcach medzitimného rozhodovania, potom podľa názoru ústavného súdu takáto vada nadobudne fundamentálny význam stojaci v rozpore s ústavnými princípmi až vtedy, ak oba súdy budú pri ďalšom rozhodovaní o výške nároku ignorovať uvedenú vlastnú prejudikciu. O príkrom rozpore s ústavnými princípmi preto bude možné uvažovať len za podmienky, ak pri konečnom rozhodovaní o výške nároku súdy nesformulujú odpovede na dosiaľ nezodpovedané otázky spôsobom, aký si vyžaduje základné právo oboch sporových strán na súdnu ochranu a ich právo na spravodlivé súdne konanie, ale budú formálne odkazovať na ustálené procesné chápanie podstaty medzitimného rozhodovania spojeného s prekážkou rei iudicatae. Ktorejkoľvek sporovej strane sa v takom prípade musí dostať relevantnej právnej ochrany, ak sa bude dovolávať zodpovedania dosiaľ otvorených otázok. Sumarizujúc prednesené zistenia a hodnotiace úsudky, ústavný súd rekapituloval, že v súdnej veci sťažovateľa boli žalovanou pred podaním mimoriadneho dovolania využité všetky dostupné opravné prostriedky, v ktorých namietala dôvody použité napokon v kladnej reflexii mimoriadneho dovolania. Bola teda (na rozdiel od kauzy PSMA) pri obhajobe svojich práv aktívna. Dotknutá právna istota (prostredníctvom nej i základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) zároveň neposkytovala sťažovateľovi stabilitu v miere typickej pre meritórne rozhodnutie, ktorým sa sporové konanie končí. Toto sú faktory svedčiacie v prospech nevyhoveniu sťažnosti. Ústavný súd ďalej uviedol, že sťažovateľom navrhnutému petitu naopak svedčí, že spor v základnom konaní má súkromno-právnu povahu, a to napriek tomu, že jeho hmotnoprávne pozadie tkvie v kvalite výkonu verejnej moci orgánmi štátnej správy. Kardinálnym dôvodom mimoriadneho dovolania a kladného rozhodnutia v napadnutom uznesení najvyššieho súdu bolo nesprávne právne posúdenie veci v dôsledku absencie vysporiadania sa s dvoma z troch základných predpokladov vzniku žalovaného nároku v medzitimnom rozsudku a v potvrdzujúcom rozsudku krajského súdu. Uvedený dôvod má podľa názoru ústavného súdu skôr procesnú podstatu a súdená vec sa ním podobá kauze DRAFT-OVA, v ktorej EŠLP nevyhodnotil pochybenie procesnej povahy (nesprávne rozloženie dôkazného bremena) v prospech prípustnosti mimoriadneho dovolania. Ústavný súd nespochybnil, že rozhodnutia všeobecných súdov zo základného

konania na úrovni odôvodnenia existencie škody a príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a škodou skutočne môžu vyvolávať pochybnosti o náležitej kvalite. Krajský súd však v odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku zrozumiteľne vysvetlil, že neriešené otázky budú zodpovedané v konečnom rozsudku o výške žalovaného nároku. Aj v podmienkach právoplatného medzitýmneho rozhodnutia preto existuje priestor pre účinnú ochranu práv oboch strán sporu v ďalšom priebehu konania, a to tak v otázke existencie škody, ako aj príčinnej súvislosti. Tým je významne spochybnená podmienka prípustnosti mimoriadneho dovolania, podľa ktorej si jeho podanie vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. Striktné zotrúvanie na rešpektovaní podstaty medzitýmneho rozhodovania zo strany generálneho prokurátora i najvyššieho súdu v napadnutom uznesení sa tak dostáva skôr do polohy presadzovania záujmu na procesnej čistote, nie do pozície nástroja odstraňujúceho vadu najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém, pričom napĺňa právnu kategóriu nesprávneho právneho posúdenia veci obsahom, ktorý by obstál v prípade odvolania, nie však pri podaní mimoriadneho dovolania. Ústavný súd konštatoval, že najvyšší súd vyhodnotením mimoriadneho dovolania ako prípustného uprednostnil požiadavku vecnej správnosti a procesnej perfektnosti medzitýmneho rozhodovania pred právnou istotou sťažovateľa inkorporovanou v jeho základnom práve na súdnu ochranu a v jeho práve na spravodlivé súdne konanie. Urobil tak bez toho, že by v okolnostiach posudzovanej veci boli prítomné skutočnosti a nedostatky odôvodňujúce prielom do právnej istoty nastolenej právoplatným medzitýmnym rozhodnutím, ktorý bol iniciovaný subjektom odlišným od strán sporu súkromno-právnej povahy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uznesením najvyššieho súdu z 31. januára 2017 v konaní sp. zn. 2 MCdo 1/2017 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru i jeho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 47 ods. 2 charty. K namietanému porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov konania a práva na rovnosť pred súdom ústavný súd uviedol, že tým, že najvyšší súd riadne dovolanie žalovanej síce odmietol, rozhodol teda procesne, po podaní mimoriadneho dovolania však najvyšší súd názor zmenil a konštatované nedostatočné odôvodnenie vzniku škody a existencie príčinnej súvislosti vyhodnotil ako nesprávne právne posúdenie veci. Podľa názoru ústavného súdu popísaným postojom najvyšší súd interpretoval a uplatnil § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. na úkor sťažovateľa, a naopak, zvýhodnil tým žalovanú, na podnet ktorej bolo mimoriadne dovolanie podané. Vývážením dotknutých v kolízii stojacich záujmov a hodnôt najvyšší súd uskutočnil spôsobom, ktorý je v rozpore so základným právom sťažovateľa na súdnu ochranu, s jeho právom na spravodlivé súdne konanie a s jeho základným právom na spravodlivé súdne konanie. Vzhľadom na to, že tento nedostatok znevýhodnil sťažovateľa v jeho procesnom postavení charakterizovanom právoplatným rozhodnutím o základe uplatneného nároku na náhradu škody, má popísaná vada za následok aj porušenie základného práva sťažovateľa na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a podľa čl. 37 ods. 3 listiny, ako aj práva podľa čl. 14 ods. 1 paktu. Sťažnosti sťažovateľa v časti, v ktorej namietal porušenie základného práva na účinný prostriedok nápravy a v časti, v ktorej namietal porušenie rovnosti pred zákonom ústavný súd nevyhovel. Na záver uviedol, že po vyslovení porušenia práv sťažovateľa postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu zrušil rozhodnutie v zmysle § 56 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu SR a o konaní pred ním (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zároveň vrátil vec na ďalšie konanie najvyššiemu súdu.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorému bola vec opätovne predložená a rozhodnutie o mimoriadnom dovolaní konštatuje, že jeho predchádzajúce rozhodnutie o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky bolo ústavným súdom zrušené v celom rozsahu, v dôsledku čoho je potrebné znovu rozhodnúť o tomto dovolaní ako celku.

10. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

11. Vzhľadom k tomu, že mimoriadne dovolanie bolo generálnym prokurátorom Slovenskej republiky podané pred 1. júlom 2016, za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), dovolací súd postupoval v zmysle vyššie citovaného ustanovenia § 470 ods. 2 vety prvej CSP, a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 243e v spojení s § 243f O.s.p. v znení účinnom do 30. júna 2016.

12. V zmysle § 135 ods. 1 O.s.p. (porovnaj § 193 CSP) súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o

tom, či určitý právny predpis je v rozpore s ústavou, s o zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (§ 109 ods. 1 písm. b/). Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnutelný podľa osobitných predpisov, a kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti a o zápise základného imania; súd však nie je viazaný rozhodnutím v blokovom konaní.

13. V zmysle § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde, ak Ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný názorom Ústavného súdu.

14. V rámci doktríny záväznosti rozhodnutí ústavného súdu je potrebné rozlišovať kasačnú záväznosť a precedenčnú záväznosť. V posudzovanej veci má rozhodnutie ústavného súdu kasačnú záväznosť (záväznosť nálezu v konkrétnej veci) vyplývajúcu z vyššie citovaných právnych predpisov, pretože ústava výslovne nerieši záväznosť rozhodnutí ústavného súdu vydaných podľa čl. 127 ústavy. Vzhľadom k tomu sú všeobecné súdy vrátane najvyššieho súdu povinné túto kasačnú záväznosť, ktorá je vystavená prísnejším požiadavkám ako záväznosť precedenčná (všeobecná; v podobných veciach) premietnuť (a rešpektovať) vo svojich rozhodnutiach. Práve pravidlo, že proti nálezu ústavného súdu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok, má ten následok, že nález ústavného súdu predstavuje definitívne riešenie ústavnoprávnych otázok v konkrétnej veci, a preto musí byť všeobecným súdom verne vykonaný a v ňom obsiahnutý ústavnoprávny výklad musí byť plne rešpektovaný bez ohľadu na eventuálne pochybnosti všeobecných súdov, či je správny alebo fundovaný. V konkrétnych veciach tak nález ústavného súdu predstavuje konečné vyriešenie právneho sporu, čo je neopomenuteľným znakom spravodlivého procesu. S poukazom na tieto pravidlá právny názor ústavného súdu ako orgánu s posledným slovom musí byť v konkrétnej veci nepodmienečne rešpektovaný. Opačný prístup by odporoval samotnému princípu kasačného rozhodnutia.

15. Vzhľadom na nález ústavného súdu z 13. júna 2018 sp. zn. III. ÚS 4/2018-70, ktorého vysloveným právnym názorom je najvyšší súd viazaný, najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako procesne neprípustné (§ 243i O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.) podľa § 447 písm. c/ CSP bez toho, aby sa zaoberal dôvodnosťou podaného dovolania.

16. Povinnosť nahradiť trovy konania nemožno uložiť generálnemu prokurátorovi (§ 261 CSP). Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.